

ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของ “kedo” ที่อยู่ท้ายประโยค : เปรียบเทียบระหว่างผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยกับชาวญี่ปุ่น

Understanding on the Functions of "kedo" at the Ends of Sentences : Comparing between Thai and Native Speakers of Japanese

ชาคริยา ชุมมวล^{*}
Chakhariya Chummuel

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของ “kedo” ที่อยู่ท้ายประโยค เปรียบเทียบระหว่างผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยกับชาวญี่ปุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นคนญี่ปุ่น จำนวน 23 คน และคนไทยที่ใช้ภาษาญี่ปุ่น จำนวน 26 คน ใช้แบบสอบถามชนิดปลายเปิดในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาเฉพาะ “kedo” ที่อยู่ท้ายประโยคที่แสดงหน้าที่ที่คำนึงถึงคู่สนทนา ได้แก่ หน้าที่ทำให้คำพูดนุ่มนวลและหน้าที่เรียกร้องคู่สนทนา ผลการศึกษาพบว่า 1) ทั้งชาวญี่ปุ่นและชาวไทยมีความเข้าใจว่าหน้าที่ของ “kedo” ที่อยู่ท้ายประโยคในการสนทนา ได้แก่ หน้าที่ทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น หน้าที่ส่งสัญญาณ ในการเรียกร้องคู่สนทนา หน้าที่หลีกเลี่ยงการขัดแย้ง หน้าที่ส่งสัญญาณว่ายังมีเรื่องพูดต่อ หน้าที่แสดงความขัดแย้ง หน้าที่แสดงความรู้สึกของผู้พูด 2) ชาวไทยมีแนวโน้มในการเข้าใจว่าหน้าที่พื้นฐานของ “kedo” ที่ลงท้ายประโยคคือ หน้าที่ทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น 3) ชาวไทยมีแนวโน้มที่จะยึดติดกับหน้าที่พื้นฐานของ “kedo” ที่เป็นคำสันธานแสดงความขัดแย้งมากกว่าชาวญี่ปุ่น 4) ชาวญี่ปุ่นมีแนวโน้มที่จะเข้าใจว่าหน้าที่ของ “kedo” ที่อยู่ท้ายประโยคคือ การแสดงความรู้สึกของผู้พูดมากกว่าชาวไทย

คำสำคัญ : ความเข้าใจ, หน้าที่ของ “kedo” ที่อยู่ท้ายประโยค, ผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทย

^{*} นักศึกษาระดับปริญญาโท, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Graduate Student, Faculty of Arts, Thammasart University

Abstract

This research aimed to investigate the understanding of the functions of "kedo" at the ends of sentences of Thai speakers of Japanese in comparison with that of native speakers. The sample consisted of 23 Japanese and 26 Thai Speakers of Japanese. An open-ended questionnaire was used in the data collection, with a sole focus on "kedo" at the ends of sentences with its functions of expressing concern for the interlocutor, namely, softening the speech and supplicating the interlocutor. The results are as follows: 1) Both Japanese and Thai understand that the functions of "kedo" at the ends of sentences in conversation are to soften the speech, signify supplication to the interlocutor, avoid precision, signal that there is more to be said, convey conflict, and express the feelings of the speaker. 2) Thai tend to perceive that the basic function of "kedo" at the ends of sentences is to soften the speech. 3) Thai tend to adhere to the basic function of "kedo" as a conjunction expressing conflict more than Japanese do. 4) Japanese tend to understand that the function of "kedo" at the ends of sentences is to express feelings more than Thai do.

Keywords : Understanding, Function of "kedo" at the ends of Sentences, Thai Speakers of Japanese

บทนำ

ในการสนทนากับชาวญี่ปุ่น ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวต่างชาติมักพบปัญหาว່ารูปแบบภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ในชีวิตประจำวันมีความแตกต่างจากภาษาญี่ปุ่นที่อยู่ในหนังสือเรียนหลายหัวข้อ ส่งผลให้ไม่อาจสื่อสารกับชาวญี่ปุ่นได้อย่างเป็นธรรมชาติ ตัวอย่างเช่น โครงสร้างภาษาญี่ปุ่นมีการเรียงลำดับแบบ SOV คือ ประธาน + กรรม + กริยา ประเด็นสำคัญที่ผู้พูดต้องการสื่อสารจะปรากฏอยู่ท้ายประโยค แต่การสนทนาในชีวิตประจำวันชาวญี่ปุ่นมักจะพูดประโยคที่ไม่จบสมบูรณ์โดยมีการละส่วนหลังของประโยค คู่สนทนาจำเป็นต้องคาดเดาเจตนาของผู้พูดเองจากบริบทอื่นๆ เช่น สถานการณ์ น้ำเสียง หรือสีหน้า

สำหรับการกล่าวไม่จบประโยคของชาวญี่ปุ่นนี้มีหลายรูปแบบ ซึ่งผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษากลุ่มรูปประโยคที่ไม่มีประโยคหลักส่วนหลังที่ลงท้ายด้วยคำช่วยที่เป็นคำสันธาน "kedo" (けど) เนื่องจากประโยคส่วนหลังที่ถูกละไว้เป็นประเด็นสำคัญที่ผู้พูดต้องการสื่อสาร รวมถึง "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคในการสนทนามีการแสดงหน้าที่อื่นๆ ที่แตกต่างจากหน้าที่พื้นฐานทางไวยากรณ์ของคำช่วยที่เป็นคำสันธานด้วย

โดยปกติแล้ววิธีใช้พื้นฐานของคำช่วยที่เป็นคำสันธาน "kedo" ที่เชื่อมกลางระหว่างประโยค ส่วนหน้าและประโยคส่วนหลังนั้น มีหน้าที่แสดงความขัดแย้งหรือเปรียบเทียบ แต่ "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคในการสนทนาจะแสดงหน้าที่อื่นๆ ที่แตกต่างจากหน้าที่พื้นฐานดังตัวอย่างประโยคที่ 1 และ 2

(1) もう時間ですけど。

mou jikan desu kedo

(2) もう時間です。

mou jikan desu

ได้เวลาแล้ว

(Mitsutani & Mizutani, 1987, p.26 อ้างถึงใน Itani, 1992, p.265)

จากตัวอย่างประโยคข้างต้น ประโยคที่ 1 ที่ลงท้ายด้วย "kedo" สุกาพกว่าตัวอย่างประโยคที่ 2 ที่ไม่ได้ลงท้ายด้วย "kedo" แสดงให้เห็นว่า "kedo" ในบทสนทนานี้มีหน้าที่ทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น

ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยค เนื่องจากชาวญี่ปุ่นมักจะใช้ในการสนทนาอยู่เสมอรวมถึงแสดงหน้าที่ในบทสนทนาที่แตกต่างกันหลายหน้าที่ เช่น หน้าที่ทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น หน้าที่เรียกร้องให้คู่สนทนาทำบางสิ่งบางอย่าง หน้าที่ส่งสัญญาณเพื่อให้คู่สนทนาสลับฝ่ายพูด เป็นต้น ซึ่งหากไม่เข้าใจแล้วอาจจะเป็นอุปสรรคในการสนทนาได้

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่ามีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" จำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาขั้นตอนการเรียนรู้และการใช้ "kedo" ที่ลงท้ายประโยคของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวต่างชาติด้วย ซึ่งส่วนใหญ่จะศึกษา "kedo" ที่ลงท้ายประโยคจากมุมมองของผู้พูด แต่ไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจของผู้ฟังเกี่ยวกับหน้าที่ของ "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยค อย่างไรก็ตามในการสื่อสารระหว่างกันนั้น

ประกอบไปด้วยผู้ส่งสารและผู้รับสาร ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับ "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคจากมุมมองของผู้รับสารถือเป็นเรื่องจำเป็นเช่นเดียวกัน

การศึกษาเกี่ยวกับหน้าที่ของ "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยค

มีงานวิจัยจำนวนมากที่นำเสนอหน้าที่ของ "kedo" ที่ลงท้ายประโยค แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการแบ่งหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าหลักเกณฑ์การแบ่งหน้าที่ของประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" ในงานวิจัยของ Khwanchira (2004) สามารถอธิบายหน้าที่ของประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" ที่ปรากฏในงานวิจัยอื่นๆ ได้อย่างครอบคลุม ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำหลักเกณฑ์ของ Khwanchira มาใช้ในงานวิจัยนี้

งานวิจัยของ Khwanchira ได้เสนอว่าการนำเสนอข้อมูล (情報提供 : jouhou teikyou) เป็นหน้าที่พื้นฐานของ "kedo" และใช้ลักษณะของเนื้อหาของบทสนทนาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์หน้าที่ คือ เนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริงของคำพูดของผู้พูดและเนื้อหาที่คำนึงถึงคู่สนทนา ซึ่งสามารถแบ่งหน้าที่ของ "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้ 1) "kedo" ที่แสดงการนำเสนอข้อมูล และ 2) "kedo" ที่แสดงการคำนึงถึงคู่สนทนา ซึ่งหน้าที่นี้ยังแบ่งย่อยออกเป็น การทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น การถามความคิดเห็น และการเรียกร้องคู่สนทนา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคแสดงหน้าที่ในบทสนทนาแตกต่างกันหลายหน้าที่ เช่น งานวิจัยของ 石田 (Ishida, 1995) ที่ศึกษาเกี่ยวกับวิธีใช้คำช่วยที่เป็นคำสันธาน "ga" "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยค พบว่ามีวิธีใช้ "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคอยู่ 2 แบบ ได้แก่ 1) การเรียกร้องให้ผู้ฟังกระทำบางอย่าง (働きかけ : hatarakikake) 2) การทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น (やわらげ : yawarage) ใช้ในกรณีที่ปฏิเสธคำพูดของคู่สนทนาหรือกล่าวแสดงความคิดเห็นของตนเอง และกรณีการคัดค้าน การแสดงความคิดเห็นที่ไม่พอใจการชี้แนะ

และงานวิจัยของ 曹 (Cho, 2000) ที่ศึกษาหน้าที่ในบทสนทนาของ "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคประเภทการกล่าวจบ (言い終わり : iiohari) โดยศึกษาจากข้อมูลการสนทนาที่ใช้ในชีวิตจริง พบว่ามี 3 หน้าที่ดังนี้ 1) หน้าที่ทำให้การสนทนานุ่มนวลขึ้น (発話緩和 : hatsuwa kanwa) มีหน้าที่ในการทำให้บทสนทนาที่น่าจะทำให้คู่สนทนาเสียความรู้สึกฟังดูนุ่มนวลขึ้น ซึ่งจะใช้ในกรณีที่ปฏิเสธคำพูดของคู่สนทนาหรือบุคคลที่ 3 และในกรณีที่ต้องการแก้ไขคำพูดของคู่สนทนา 2) หน้าที่เติมเต็มการสนทนา (発話補完 : hatsuwa hokan)

มีหน้าที่เรียบเรียงบทสนทนาขึ้นมาใหม่เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจอย่างถูกต้อง หรือกล่าวเพิ่มเติมในเรื่องที่ยังกล่าวไม่ครบ ซึ่งจะใช้ในการกรณีที่ผู้พูดต้องการแก้ไขคำพูดของตนเอง หรือใช้ในการกรณีที่ต้องการกล่าวเสริมข้อมูลเพิ่มเติม 3) หน้าที่หลีกเลี่ยงการชี้ชัดในการสนทนา (発話断定回避: hatsuwa dantei kaihi) ช่วยให้การสนทนานั้นราบรื่น ป้องกันความรู้สึกว่าการสนทนานั้นหยุดกลางคัน หรือหลีกเลี่ยงการชี้ชัดข้อมูลที่คลุมเครือ

การศึกษาเกี่ยวกับการใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น

งานวิจัยด้านการเรียนรู้และการใช้ประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" ของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวต่างชาติ พบลักษณะการเรียนรู้การใช้ประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" ของผู้เรียนที่น่าสนใจดังนี้

งานวิจัยของ 高田 & 福盛 (Takada & Fukumori, 2001) ศึกษาการใช้คำช่วยที่เป็นคำสันธาน "ga/kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคในประโยคกล่าวไม่จบ โดยสำรวจบทสนทนาในตำราเรียนภาษาญี่ปุ่น และศึกษาการใช้ประโยคกล่าวไม่จบที่ลงท้ายด้วย "ga/kedo" ของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเปรียบเทียบกับชาวญี่ปุ่น ผลการศึกษาพบว่าผู้เรียนชาวต่างชาติจะเรียนรู้การใช้ประโยคกล่าวไม่จบที่ลงท้ายด้วย "ga/kedo" ที่แสดงหน้าที่เรียกร้องการกระทำแบบอ้อมได้ยากที่สุด

งานวิจัยของ 夫 & セナ (Fu & Sena, 2002) ศึกษาขั้นตอนการเรียนรู้การใช้ประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" ของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย ผลวิจัยพบว่าผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคในการสนทนา 6 หน้าที่ ได้แก่ 1) นำเสนอข้อมูล 2) สอบถามความคิดเห็น 3) ทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น 4) สลับฝ่ายพูด (turn-taking) 5) ถ่อมตัวผู้พูด และ 6) เปลี่ยนหัวข้อสนทนา นอกจากนี้ยังพบว่าหน้าที่ 2 หน้าที่ ที่ไม่พบในการใช้ของชาวญี่ปุ่น ได้แก่ หน้าที่ถ่อมตัวผู้พูด และหน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา

งานวิจัยของ Khwanchira (2004) ศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนการเรียนรู้การใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย ผลการศึกษาพบว่าไม่มีการใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคในผู้เรียนชั้นต้น และความถี่ในการใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเพื่อแสดงหน้าที่นำเสนอข้อมูลของผู้เรียนชาวไทยจะเพิ่มขึ้นตามความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่น ซึ่งใกล้เคียงกับความถี่ในการใช้ของชาวญี่ปุ่น และเมื่อเปรียบเทียบกับหน้าที่อื่นๆ แล้ว พบว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้การใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเพื่อแสดงหน้าที่นำเสนอข้อมูลได้ตั้งแต่ยังมีความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นในระดับต้น และจากผลการวิจัยที่พบว่าผู้เรียนระดับต้นไม่มีการใช้ประโยค

ที่ลงท้ายด้วย "kedo" เลย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จำกัดกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในงานวิจัยนี้ตั้งแต่ผู้เรียนระดับกลางขึ้นไปเท่านั้น

กรอบแนวคิดพื้นฐานในการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้เลือกศึกษาเฉพาะ "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคเพื่อแสดงการคำนึงถึงคู่สนทนาเท่านั้น เนื่องจากจำเป็นต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันระหว่างคู่สนทนา การใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคจึงมีผลต่อการรับรู้ของผู้ฟัง โดยได้แบ่ง "kedo" ที่แสดงถึงการคำนึงถึงคู่สนทนา ออกเป็น 2 หน้าที่ได้แก่ หน้าที่ทำให้คำพูดนุ่มนวลและหน้าที่เรียกร้องคู่สนทนา ดังนี้

หน้าที่ทำให้คำพูดนุ่มนวล คือ การใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเพื่อลดน้ำหนักถ้อยคำ และทำให้คำพูดของตนเองนุ่มนวลขึ้น เพื่อรักษาความสัมพันธ์กับคู่สนทนาและเพื่อให้การสนทนาดำเนินต่อไปอย่างราบรื่น เนื่องจากเนื้อหาของเรื่องราวนั้นอาจส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของคู่สนทนา เช่น การปฏิเสธข้อมูลของคู่สนทนา การขอร้องคู่สนทนา การแสดงความคิดเห็นที่คาดว่าอาจไม่สอดคล้องกับคู่สนทนา และการแสดงความเห็นคัดค้านคู่สนทนา เป็นต้น

หน้าที่เรียกร้องคู่สนทนา คือ การใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเพื่อส่งสัญญาณให้คู่สนทนาทราบว่ายังมีประโยคส่วนหลังถูกละเอาไว้ไม่พูดออกมา ซึ่งเป็นประโยคที่แสดงการร้องขอหรือเรียกร้องให้คู่สนทนาทำบางอย่าง โดยผู้พูดจะกล่าวถึงเนื้อหาข้อมูลแก่ผู้ฟังเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการทำกิจกรรมนั้น เช่น ผู้พูดจะบอกสภาพ ความคิดเห็น หรือความต้องการของตนเอง หลังจากนั้นจะใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเพื่อกระตุ้นให้คู่สนทนาทำบางอย่าง ได้แก่ การเรียกร้องคู่สนทนาทางอ้อม การขอความคิดเห็น การชักชวนคู่สนทนา และการถามคู่สนทนา เป็นต้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

ศึกษาความเข้าใจของผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยเกี่ยวกับหน้าที่ของ "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคในการสนทนา รวมถึงเปรียบเทียบกับความเข้าใจของชาวญี่ปุ่น

วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ ชาวญี่ปุ่นที่พำนักอาศัยอยู่ในประเทศไทยหรือประเทศญี่ปุ่น จำนวน 23 คน และชาวไทยที่ใช้ภาษาญี่ปุ่น จำนวน 26 คน เกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างชาวไทย คือ ชาวไทยที่มีประสบการณ์ในการสื่อสารโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นและมีความรู้ภาษาญี่ปุ่นตั้งแต่ขั้นกลางขึ้นไป โดยจะพิจารณาจากระยะเวลาที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่น ระยะเวลาที่เคยพำนักอยู่ในประเทศญี่ปุ่น ระยะเวลาในการทำงานที่ใช้ภาษาญี่ปุ่น ผลสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นและระยะเวลาในการทำงานที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นจนถึงปัจจุบัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยบทสนทนาสั้นๆ จำนวน 8 ข้อ ภายในกรอบหน้าที่หลัก 2 ประการที่ผู้วิจัยจำกัดขอบเขต บทสนทนาที่นำมาใช้ในแบบสอบถามนี้ผู้วิจัยได้ให้เจ้าของภาษาชาวญี่ปุ่น 3 คน แต่งบทสนทนาที่มีการใช้ประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" โดยอ้างอิงจากตัวอย่างบทสนทนาที่พบในการทบทวนวรรณกรรม และเลือกสถานการณ์ที่ทั้งชาวญี่ปุ่นและผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยสามารถพบเจอได้ในชีวิตประจำวัน

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาเปรียบเทียบว่ารู้สึกว่ประโยคที่ไม่ได้ลงท้ายด้วย "kedo" และประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" แตกต่างกันหรือไม่

ส่วนที่ 2 ในกรณีที่ตอบว่า "แตกต่าง" ให้เขียนอธิบายว่าแตกต่างกันอย่างไร

ส่วนที่ 3 ให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาว่าถ้าตนเองอยู่ในฐานะคู่สนทนาในบทสนทนาดังกล่าว จะเลือกใช้ประโยคที่ไม่ได้ลงท้ายด้วย "kedo" หรือประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo"

ผลการศึกษา

1. ความรู้สึกแตกต่างระหว่างประโยคที่ไม่ได้ลงท้ายด้วย "kedo" กับประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" เปรียบระหว่างผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยกับชาวญี่ปุ่น

จากการศึกษาพบว่าในบทสนทนาที่ใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเพื่อให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น ผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยส่วนใหญ่รู้สึกว่ประโยคที่ไม่ได้ลงท้ายด้วย "kedo" กับประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" แตกต่างกันเช่นเดียวกับชาวญี่ปุ่น แต่อยู่ในสัดส่วนคำร้อยละที่ต่ำกว่าคนญี่ปุ่นเกือบทุกข้อ ได้แก่ บทสนทนาที่ใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคในกรณีปฏิเสธข้อมูลของคู่สนทนา กรณีแสดงความเห็นที่คาดว่าอาจจะไม่สอดคล้องกับความเห็น

ของคู่สนทนา และกรณีแสดงความเห็นคัดค้านคู่สนทนา ยกเว้นบทสนทนาที่เป็นการใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคที่ใช้ขอร้องคู่สนทนาโดยใช้โครงสร้างประโยคขอร้องอย่างตรงไปตรงมา คือ 「～てほしいんだけど」 (～ tehoshiindakedo) โดยผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยเห็นว่าประโยคที่ไม่ได้ลงท้ายด้วย "kedo" แตกต่างจากประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" ในสัดส่วนร้อยละที่มากกว่าชาวญี่ปุ่น

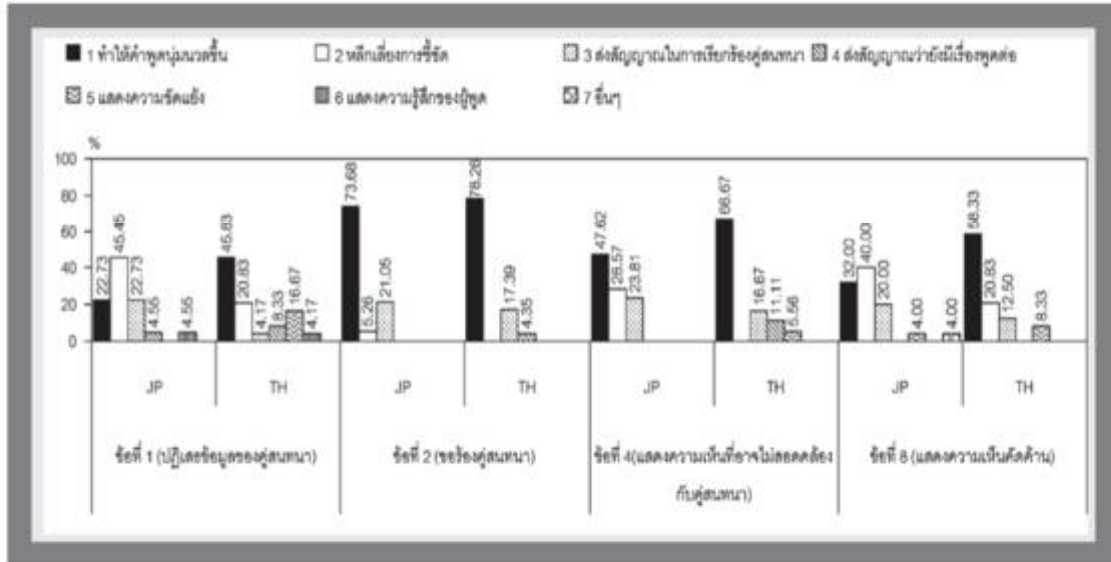
นอกจากนี้ ยังพบว่าบทสนทนาที่ใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเพื่อเรียกร้องคู่สนทนา ผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยส่วนใหญ่รู้สึกว่ประโยคที่ไม่ได้ลงท้ายด้วย "kedo" กับประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" แตกต่างกันเช่นเดียวกับชาวญี่ปุ่น แต่อยู่ในสัดส่วนร้อยละที่ต่ำกว่าชาวญี่ปุ่นเกือบทุกข้อ ได้แก่ บทสนทนาที่ใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคในกรณีขอความคิดเห็น กรณีชักชวนคู่สนทนา และกรณีตอบคำถามพร้อมถามคู่สนทนาถึงเจตนาที่ถาม ยกเว้นกรณีเรียกร้องให้คู่สนทนาทำบางสิ่งบางอย่างทางอ้อม จากผลการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยมีแนวโน้มที่จะรู้สึกถึงความแตกต่างของการใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเช่นเดียวกับชาวญี่ปุ่น

2. ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของ "kedo" เปรียบเทียบระหว่างผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยกับชาวญี่ปุ่น

ในบทสนทนาที่ใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเพื่อแสดงหน้าที่ทำให้คำพูดนุ่มนวลและเรียกร้องคู่สนทนา ผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยและชาวญี่ปุ่นมีความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของ "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคทั้งหมด 6 หน้าที่ ได้แก่ 1) ทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น 2) หลีกเลี่ยงการชี้ชัด 3) ส่งสัญญาณในการเรียกร้องคู่สนทนา 4) ส่งสัญญาณว่ายังมีเรื่องพูดต่อ 5) แสดงความขัดแย้ง และ 6) แสดงความรู้สึกของผู้พูด ดังแผนภูมิที่ 1 และแผนภูมิที่ 2

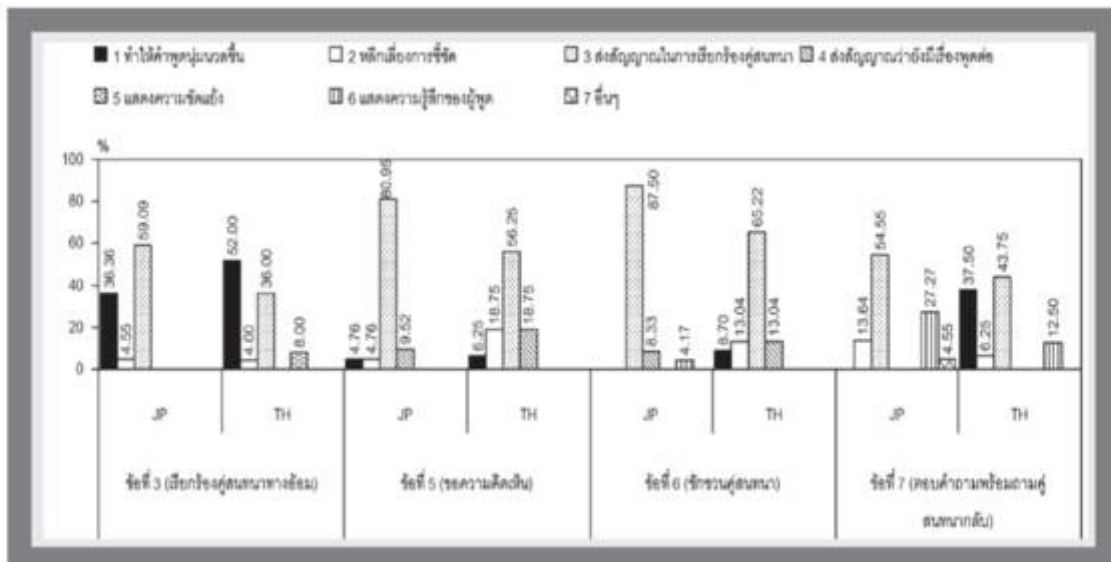
แผนภูมิที่ 1

เปรียบเทียบความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของ "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคระหว่างผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยกับชาวญี่ปุ่น (บทสนทนาที่ใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเพื่อให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น)

แผนภูมิที่ 2

เปรียบเทียบความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของ "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคระหว่างผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยกับชาวญี่ปุ่น (บทสนทนาที่ใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเพื่อเรียกร้องสุนทนา)

1) หน้าที่ทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น

จากผลการศึกษา พบว่าผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยมีแนวโน้มจะเข้าใจว่าหน้าที่พื้นฐานของ "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคในการสนทนา คือ หน้าที่ทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น เนื่องจากพบคำตอบที่อธิบายถึงหน้าที่ทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้นมากที่สุดในบทสนทนาที่ใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเพื่อทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้นทุกข้อรวมถึงในบทสนทนาที่ใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเพื่อเรียกร้องคู่สนทนาจึงพบคำตอบนี้ในบทสนทนาทุกข้อเช่นกัน ดูตัวอย่างบทสนทนาที่ 3

(3) 伊藤：この週末、どこかへ行く予定があるんですか。

itou : kono shuumatsu, dokoka e ikuyotei ga arun desuka.

อิโต้ : สุดสัปดาห์นี้ มีแผนจะไปที่ไหนรีเปล่า

三村：いいえ、まだ分かりません。

Mimura : iie, mada wakarimasen.

มิมูระ : ไม่มี ยังไม่รู้เลย

伊藤：私はタイ料理を食べに行くんですけど。

watashi wa tai ryouri o tabe ni ikun desu **kedo**.

อิโต้ : ฉันจะไปทานอาหารไทย

ในตัวอย่างบทสนทนาที่ 3 เป็นบทสนทนายาระหว่างอิโต้กับมิมูระที่เป็นเพื่อนร่วมงานกัน พูดคุยเกี่ยวกับแผนการสำหรับสุดสัปดาห์ อิโต้พูดถึงแผนการของตนเองในช่วงสุดสัปดาห์ว่าจะไปทานอาหารไทยและลงท้ายประโยคด้วย "kedo" เพื่อส่งสัญญาณบอกมิมูระเป็นนัยว่าไม่ได้เพียงแต่บอกแผนการของตนเองเท่านั้นแต่ต้องการกระตุ้นให้มิมูระทำบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งในบริบทนี้คือการชักชวนให้มิมูระไปด้วยกัน

ผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยส่วนใหญ่อธิบายว่าประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" สุภาพอ่อนโยนกว่าประโยคที่ไม่ได้ลงท้ายด้วย "kedo" นอกจากนี้ยังแสดงการถ่อมตัวด้วย ในขณะที่ชาวญี่ปุ่นเห็นว่าหน้าที่ของ "kedo" ที่ลงท้ายประโยคในบทสนทนา คือ การส่งสัญญาณในการเรียกร้องคู่สนทนา การส่งสัญญาณว่ายังมีเรื่องพูดต่อ และการแสดงความรู้สึกของผู้พูด อย่างไรก็ตามพบคำตอบที่แสดงหน้าที่ทำให้คำพูดนุ่มนวลเพียง 2 คำตอบ

จากผลการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยมีแนวโน้มที่จะเข้าใจว่าหน้าที่ทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น เป็นหน้าที่พื้นฐานของ "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคในการสนทนา โดยไม่ได้คำนึงถึงบริบทในการสนทนา ซึ่งอาจเป็นปัญหาในการสื่อสารในบางสถานการณ์ได้

นอกจากนี้ ในคำตอบที่จัดอยู่ในหน้าที่ทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้นของผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทย มีคำอธิบายว่า "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคแสดงถึงการถ่อมตัวผู้พูดด้วย โดยพบคำตอบลักษณะนี้ในบทสนทนาอื่นๆ อีก 3 ข้อ ในขณะที่ไม่พบคำอธิบายนี้ในคำตอบของชาวญี่ปุ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในงานวิจัยของ Fu&Sena (2000) ที่พบว่าผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยใช้ "kedo" ลง ท้ายประโยคเพื่อแสดงหน้าที่ถ่อมตัวผู้พูดซึ่งเป็นหน้าที่ที่ไม่พบในการใช้ของชาวญี่ปุ่น

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าคำอธิบายถึงการถ่อมตัวผู้พูดในงานวิจัยนี้แตกต่างจากหน้าที่ถ่อมตัวผู้พูดในงานวิจัยของ Fu&Sena คือ หน้าที่การถ่อมตัวผู้พูดในงานวิจัยของ Fu&Sena หมายถึงการถ่อมตัวเองในด้านความสามารถในการทำบางสิ่งบางอย่างเมื่อได้รับคำชม ส่วนคำอธิบายถึงการถ่อมตัวผู้พูดในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจว่า "การถ่อมตัว" หมายถึงทำให้คำพูดของตัวเองฟังดูนุ่มนวล เนื่องจากในบทสนทนาที่พบคำตอบดังกล่าวไม่ได้มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความสามารถของผู้พูดเลย ดังตัวอย่างบทสนทนาที่ 4 ซึ่งเป็นบทสนทนายาระหว่างซาโต้และคิมูระ ที่เป็นเพื่อนร่วมงานที่บริษัท ขณะกำลังพูดคุยเรื่องที่พักในช่วงที่จะไปท่องเที่ยวประเทศไทย

(4) 佐藤 : バンコクのどこで泊まろうか?

satou : bankoku no doko de tomarou ka?

ซาโต้ : จะพักที่ไหนในกรุงเทพฯดี

木村 : ドムアン近くのホテルでいいんじゃない。乗り換えに 便利だし。

kimura : donmuan no chikaku no hoteru de iin janai.
norikae ni benri dashi.

คิมูระ : พักที่โรงแรมใกล้ดอนเมืองดีไหม สะดวกดีเวลาจะต่อเครื่อง

佐藤 : あれっ、国際線はスワナプームへ移ったって聞いたけど。

satou : are, kokusaisen wa suwanapuumu e utsutta tte
kiita **kedo**.

ซาโต้ : เอ๊ะ ได้ยินว่าเส้นทางระหว่างประเทศย้ายไปที่สุวรรณภูมิแล้ว

2) หน้าที่หลีกเลี่ยงการชี้ชัด

หน้าที่หลีกเลี่ยงการชี้ชัดมีลักษณะคล้ายกับหน้าที่ทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้นที่ได้กล่าวไปข้างต้น อย่างไรก็ตามหน้าที่ทั้งสองมีความแตกต่างกัน จากงานวิจัยของ 謙 (Jen, 2003) ได้กล่าวถึง "kedo" ที่ใช้ลงท้ายประโยคเพื่อแสดงหน้าที่ทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้นว่าจะใช้ในการแสดงความเห็นที่ขัดแย้งกับผู้ฟังหรือปฏิเสธฝ่ายตรงข้าม ส่วนหน้าที่หลีกเลี่ยงการชี้ชัดจะพบในการแสดงความคิดหรือความเห็นของตนเอง จากคำอธิบายดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้จัดให้คำตอบของชาวญี่ปุ่นที่กล่าวถึงการไม่มั่นใจในคำพูดของตนเองแสดงถึงความเข้าใจเกี่ยวกับ "kedo" ที่ใช้ลงท้ายประโยคว่าแสดงถึงการหลีกเลี่ยงการชี้ชัด ส่วนคำตอบที่กล่าวถึงการคำนึงถึงความรู้สึกของคู่สนทนาจะจัดเป็นการทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น

จากผลการศึกษา พบว่าชาวญี่ปุ่นมีแนวโน้มที่จะเข้าใจว่า "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคแสดงหน้าที่หลีกเลี่ยงการชี้ชัดมากกว่าผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทย ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในหน้าที่ของ "kedo" ในบทสนทนาที่ใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเพื่อทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้นและเรียกร้องคู่สนทนา พบคำตอบที่อธิบายถึงหน้าที่หลีกเลี่ยงการชี้ชัดในบทสนทนาเกือบทุกข้อยกเว้นบทสนทนากรณีชักชวนคู่สนทนา นอกจากนี้ในบทสนทนาที่ใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเพื่อทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น ยังพบคำตอบที่อธิบายถึงหน้าที่หลีกเลี่ยงการชี้ชัดในชาวญี่ปุ่นในสัดส่วนร้อยละที่มากกว่าผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยค่อนข้างมาก

ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นที่น่าสนใจ คือสำหรับชาวญี่ปุ่นแม้ในสถานการณ์ที่มีเนื้อหาที่อาจส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของคู่สนทนา เช่น กรณีปฏิเสธข้อมูลของคู่สนทนา หรือกรณีแสดงความเห็นคัดค้านคู่สนทนา หากชาวญี่ปุ่นไม่มั่นใจในเนื้อหาที่ตนเองกล่าวออกไป ผู้พูดจะใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเพื่อแสดงถึงการหลีกเลี่ยงการชี้ชัดในข้อมูลนั้นๆ มากกว่าการทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้นซึ่งเป็นหน้าที่ที่ควรใช้ในสถานการณ์นี้ เนื่องจากจะช่วยรักษาความสัมพันธ์กับคู่สนทนาและเพื่อให้การสนทนาดำเนินต่อไปอย่างราบรื่น ดังจะเห็นได้จากในบทสนทนาในกรณีปฏิเสธคำพูดของคู่สนทนา และบทสนทนาในกรณีแสดงความเห็นคัดค้านคู่สนทนา พบว่าชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่เห็นว่า "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคแสดงการหลีกเลี่ยงการชี้ชัดมากที่สุด รองลงมาจึงเป็นหน้าที่ทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น

ในบทสนทนากรณีตอบคำถามพร้อมถามคู่สนทนาถึงเจตนาที่ถาม เป็นบทสนทนา
ระหว่างเอริโกะและจุนอิจิที่เป็นเพื่อนกัน ขณะไปซื้อของขวัญวันเกิดให้ริกะด้วยกัน จุนอิจิ
กล่าวว่าดูเหมือนริกะจะไม่ชอบของหวาน ซึ่งเป็นการแสดงความเห็นขัดแย้งกับเอริโกะ
ที่เสนอว่าให้ซื้อเค้กไปงานวันเกิด ดังตัวอย่างบทสนทนาที่ 5

(5) 純一：リカに何をあげたらいいかな。

Junichi : rika ni nani o agetara ii kana.

จุนอิจิ : จะให้อะไรริกะดีนะ

エリコ：女の子だから、ケーキなんかどう。

Eriko : onna no ko dakara, keeki nanka dou.

เอริโกะ : สำหรับผู้หญิงแล้ว เค้กเป็นไง

純一：そうかなあ、かのじょは甘いものが好きそうに見えないけど。

Junichi : sou kanaa, kanojo wa amai mono ga suki
sou ni mienai **kedo**.

จุนอิจิ : อย่างนั้นหรอ เธอดูเหมือนว่าจะชอบของหวาน

ผลการเปรียบเทียบ พบว่าชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่เห็นว่า "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคแสดง
การหลีกเลี่ยงการชี้ชัดมากที่สุด รองลงมาจึงเป็นหน้าที่ทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น ซึ่งตรงข้ามกับ
ผลการศึกษาของผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทย โดยเนื้อหาในบทสนทนาข้างต้นนี้ เป็นข้อมูลที่ไม่ว่า
จะเป็นผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยหรือชาวญี่ปุ่นก็ไม่ทราบข้อเท็จจริงว่าจริงๆแล้วริกะชอบของหวาน
หรือไม่ ซึ่งแตกต่างจากบทสนทนากรณีปฏิเสธข้อมูลของคู่สนทนาในตัวอย่างบทสนทนาที่ 4
ที่กล่าวถึงสนามบิณสุวรรณภูมิซึ่งมีเนื้อหาที่ผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยมีแนวโน้มว่าจะทราบข้อเท็จ
จริงมากกว่าชาวญี่ปุ่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าสำหรับผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยแล้ว ในสถานการณ์
ที่คำพูดของผู้พูดอาจส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของคู่สนทนา ไม่ว่าจะทราบข้อเท็จจริงหรือไม่ก็ตาม
ผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยก็เห็นว่า "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคจะแสดงหน้าที่ทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น
ในขณะที่ชาวญี่ปุ่นจะรู้สึกถึงการหลีกเลี่ยงการชี้ชัด

ผลการศึกษาในประเด็นข้างต้นสอดคล้องกับข้อเสนอที่ผู้วิจัยเสนอว่าชาวไทยมีแนวโน้ม
ที่จะเข้าใจว่าหน้าที่พื้นฐานของ "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคในการสนทนา คือ ทำให้คำพูด
นุ่มนวลขึ้น

3) หน้าที่ส่งสัญญาณในการเรียกร่องคู่สนทนา

ผลการวิจัยพบว่าในบทสนทนาที่ใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเพื่อแสดงหน้าที่ทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้นและเรียกร่องคู่สนทนา ผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยมีแนวโน้มที่จะเข้าใจว่า "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคสามารถแสดงหน้าที่ส่งสัญญาณในการเรียกร่องคู่สนทนาเช่นเดียวกับชาวญี่ปุ่นแต่อยู่ในสัดส่วนร้อยละที่น้อยกว่าชาวญี่ปุ่นในบทสนทนาทุกข้อ

งานวิจัยของ Takada&Fukumori (2001) ได้กล่าวว่าผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเรียนรู้การใช้ประโยคกล่าวไม่จบที่ลงท้ายด้วย "ga/kedo" แสดงหน้าที่เรียกร่องการกระทำแบบอ้อมได้ยากที่สุด ซึ่งในงานวิจัยนี้มีบทสนทนาที่เป็นการใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคในกรณีเรียกร่องคู่สนทนาทางอ้อมเช่นกัน คือ ตัวอย่างบทสนทนาที่ 6 ซึ่งเป็นบทสนทนายาวระหว่างคุณป้าแม่บ้านและทานากะที่เป็นพนักงานบริษัท พูดคุยกันอยู่ที่บริษัทเวลาประมาณ 3 ทุ่ม

(6) 掃除のおばさん：田中さん、まだ仕事しているの。もう 9 時だよ。

souji no obasan : tanaka san, mada shigoto shiteiru no.
mou ku ji dayo.

คุณป้าแม่บ้าน : คุณทานากะ ยังทำงานอยู่อีกเหรอ 3 ทุ่มแล้วนะ

田中：ええ、今日中に終わらさなくっちゃいけなくて。

Tanaka : ee, kyou chuu ni owarasana kuccha ikenakute.

ทานากะ : ครับ ต้องทำให้เสร็จภายในวันนี้

掃除のおばさん：もう電気、消しますけど。

Souji no obasan : mou denki, keshimasu **kedo**.

คุณป้าแม่บ้าน : จะปิดไฟแล้วนะ

ในกรณีนี้ผู้พูดไม่ได้เรียกร่องตรงๆแต่จะกระตุ้นให้ผู้ฟังทำบางอย่างโดยบอกความต้องการหรือสถานการณ์ของผู้พูดอย่างอ้อมๆ บทสนทนาข้างต้นคุณป้าแม่บ้านบอกคุณทานากะว่าจะปิดไฟแล้ว โดยเติม "kedo" เพื่อเป็นสัญญาณกระตุ้นให้คุณทานากะเตรียมตัวทำบางสิ่งบางอย่าง

ผลการศึกษาพบว่าชาวญี่ปุ่นเห็นว่าหน้าที่ของ "kedo" คือ ส่งสัญญาณในการเรียกร่องคู่สนทนามากที่สุด รองลงมาคือทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น ซึ่งตรงข้ามกับผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยที่เห็นว่าหน้าที่ของ "kedo" คือ ทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้นในสัดส่วนร้อยละมากที่สุด และ

สำหรับหน้าที่ส่งสัญญาณในการเรียกร้องคู่สนทนาก็อยู่ในสัดส่วนร้อยละที่น้อยกว่าชาวญี่ปุ่นกว่าครึ่ง นอกจากนี้ บทสนทนาี้ยังเป็นบทสนทนาข้อเดียวในกลุ่มของบทสนทนาที่ใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเพื่อเรียกร้องคู่สนทนา ที่ชาวไทยส่วนใหญ่ไม่ได้เห็นว่าหน้าที่ของ "kedo" คือ การส่งสัญญาณในการเรียกร้องคู่สนทนา

จากผลการศึกษาข้างต้น ถึงแม้ว่าในกรณีเรียกร้องให้คู่สนทนาทำบางสิ่งบางอย่างทางอ้อม ผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยมีแนวโน้มที่จะมองข้ามหน้าที่ส่งสัญญาณในการเรียกร้องคู่สนทนา อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยยังไม่อาจสรุปได้ว่าผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยเรียนรู้การใช้ประโยคกล่าวไม่จบที่ลงท้ายด้วย "ga/kedo" ที่แสดงหน้าที่เรียกร้องการกระทำแบบอ้อมได้ยากที่สุดเช่นเดียวกับผลการวิจัยของ Takada & Fukumori ที่ได้กล่าวไปข้างต้น เนื่องจากว่ามีบทสนทนาในสถานการณ์นี้เพียง 1 ข้อเท่านั้น

4) หน้าที่ส่งสัญญาณว่ายังมีเรื่องพูดต่อ

ผลการศึกษาพบว่าชาวญี่ปุ่นและผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยเข้าใจว่า "kedo" ที่ลงท้ายประโยคแสดงหน้าที่ส่งสัญญาณว่ายังมีเรื่องพูดต่อในสัดส่วนร้อยละที่ไม่แตกต่างกันมาก โดยอธิบายว่าประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" ให้ความรู้สึกว่าผู้พูดแสดงความตั้งใจที่ต้องการจะพูดอะไรต่ออีก หรือต้องการจะให้รายละเอียดเพิ่มเติมแต่ยังไม่ได้กล่าวออกมา

ผู้วิจัยเห็นว่าในด้านโครงสร้างประโยคภาษาญี่ปุ่น โดยพื้นฐานแล้วคำช่วยที่เป็นคำสันธาน "kedo" คือ คำเชื่อมที่แสดงความขัดแย้งระหว่างประโยคส่วนหน้ากับประโยคส่วนหลัง บทสนทนาที่ใช้เก็บข้อมูลในงานวิจัยนี้เป็นประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" และไม่ปรากฏประโยคส่วนหลัง ดังนั้นจึงเป็นเรื่องธรรมดาที่ผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยและชาวญี่ปุ่นบางส่วนจะเข้าใจว่าประโยคยังไม่จบสมบูรณ์

5) หน้าที่แสดงความขัดแย้ง

จากการศึกษาพบคำตอบของผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยที่อธิบายถึงความเข้าใจว่า "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคมีหน้าที่แสดงความขัดแย้ง โดยพบในบทสนทนาที่ใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเพื่อทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น ได้แก่ บทสนทนาในกรณีปฏิเสธข้อมูลของคู่สนทนา กรณีแสดงความเห็นที่คาดว่าจะไม่สอดคล้องกับคู่สนทนา กรณีแสดงความเห็นคัดค้าน และบทสนทนาที่ใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเพื่อเรียกร้องคู่สนทนาในกรณีเรียกร้องคู่สนทนาทางอ้อม

อย่างไรก็ตาม ยังพบคำอธิบายถึงหน้าที่แสดงความขัดแย้งในคำตอบของชาวญี่ปุ่นด้วย แต่พบในบทสนทนากรณีแสดงความเห็นคัดค้านเพียง 1 ครั้งเท่านั้น

ผู้วิจัยเห็นว่าสาเหตุที่ผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยบางส่วนเข้าใจว่า "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยค แสดงความขัดแย้งระหว่างประโยคส่วนหน้าประโยคส่วนหลัง เนื่องจากประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" ในบางบทสนทนาแสดงความขัดแย้งกับคำพูดของคู่สนทนา อย่างไรก็ตาม มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ ถึงแม้จะเป็นบทสนทนาที่ประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" ไม่ได้แสดงความขัดแย้งกับคู่สนทนา ผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยบางส่วนยังเข้าใจว่า "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยค มีหน้าที่แสดงความขัดแย้ง ได้แก่ บทสนทนาที่เป็นสถานการณ์ในการเรียกร้องให้คู่สนทนา ทำบางสิ่งบางอย่างทางอ้อม ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยมีแนวโน้มที่จะยังคิดว่า "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคมีหน้าที่แสดงความขัดแย้ง ซึ่งเป็นหน้าที่พื้นฐานของ "kedo" ในฐานะคำช่วยที่เป็นคำสันธานแสดงความขัดแย้งระหว่างประโยคส่วนหน้าและประโยคส่วนหลัง

6) หน้าที่แสดงความรู้สึกของผู้พูด

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ามิจิงานวิจัยของ 水谷 (Mizutani, 2000) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของ "kedo" และ "ga" ที่อยู่ท้ายประโยคว่าแสดงความรู้สึกแบบบอกเป็นนัย เช่น ความกังวลใจ และความสงสัย ซึ่งเป็นงานวิจัยเรื่องเดียวที่เสนอเรื่องหน้าที่การบอกความรู้สึกของผู้พูด ไม่ใช่ความรู้สึกนึกคิดที่เป็นความคิดเห็น โดยในงานวิจัยนี้พบความเข้าใจเกี่ยวกับ "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคที่แสดงความรู้สึกของผู้พูดเช่นกัน

จากผลการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยพบว่าชาวญี่ปุ่นอธิบายถึง "kedo" ที่หน้าที่แสดงความรู้สึกมากกว่าผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทย โดยพบคำอธิบายดังกล่าวของชาวญี่ปุ่นในบทสนทนากรณีปฏิเสธข้อมูลของคู่สนทนา กรณีแสดงความเห็นที่คาดว่าจะไม่สอดคล้องกับคู่สนทนา และกรณีตอบคำถามพร้อมถามคู่สนทนากลับ ส่วนผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยพบคำอธิบายหน้าที่นี้เฉพาะในบทสนทนากรณีปฏิเสธข้อมูลของคู่สนทนา และกรณีตอบคำถามพร้อมถามคู่สนทนาเท่านั้น นอกจากนี้ ชาวญี่ปุ่นยังเข้าใจว่า "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยค มีการแสดงความรู้สึกได้หลากหลายมากกว่าความรู้สึกที่ผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยเข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตัวอย่างบทสนทนาที่ 7

(7) 野田：もしもし。吉田さんでしょうか。

nouda : moshimoshi. yoshida san deshou ka.

โนตะ : สวัสดีครับ คุณโยชิตะใช่ไหมครับ

吉田：はい、吉田ですけど。

yoshida: hai, yoshida desu **kedo**.

โยชิตะ : ใช่ครับ โยชิตะครับ

สำหรับตัวอย่างบทสนทนาที่ 7 เป็นบทสนทณาระหว่างโนตะและโยชิตะที่เป็นเพื่อนร่วมงานกัน โดยโนตะโทรศัพท์ไปหาโยชิตะ ในกรณีนี้โยชิตะบอกชื่อของตนเองซึ่งเป็นการตอบคำถามของโนตะ พร้อมแฝงการถามคู่สนทนากลับถึงเจตนาที่ถาม เช่น มีธุระอะไรครับ เป็นต้น

ผลการศึกษา พบว่าชาวญี่ปุ่นอธิบายถึงประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" ว่าให้ความรู้สึกว่าคุณพูดสงสัยในคำพูดของคู่สนทนา รู้สึกไม่เชื่อถือ รู้สึกสนิทสนม และรู้สึกเอ็นช่า ผู้วิจัยเห็นว่าสาเหตุที่ชาวญี่ปุ่นรู้สึกว่ประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" ให้ความรู้สึกที่เอ็นช่า เนื่องจากถ้าผู้พูดมีเรื่องอะไรที่อยากจะบอกคู่สนทนา ผู้พูดก็น่าจะพูดให้ชัดเจน แต่ในกรณีนี้ผู้พูดลงท้ายประโยคด้วย "kedo" จึงทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่ามีเรื่องที่อยากจะพูดแต่ไม่กล้าไม่พูด

จากผลการศึกษาของบทสนทนาที่ 7 นี้ พบว่าชาวญี่ปุ่นเห็นว่า "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคแสดงความรู้สึกที่หลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าบริบทที่กำหนดให้ในสถานการณ์นี้มีไม่มากพอ จึงอาจส่งผลให้ผู้ตอบแบบสอบถามตีความหน้าที่ของ "kedo" ได้หลายแบบ ส่วนหน้าที่แสดงความรู้สึกที่พบในคำอธิบายของผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยมีเพียงการแสดงความรู้สึกสงสัยในคำพูดของคู่สนทนาเท่านั้น โดยผู้พูดไม่แน่ใจว่าคนที่ผู้ฟังโทรหาจะเป็นตนเอง หรือคนในครอบครัวคนอื่น ผู้วิจัยเห็นว่าเนื่องจากโยชิตะเป็นนามสกุล ซึ่งในบ้านอาจจะมีคนที่ใช้นามสกุลโยชิตะหลายคน ดังนั้นผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยจึงสงสัยว่าโยชิตะที่คู่สนทนาถามถึงใช่ตนเองหรือไม่

สำหรับคำอธิบายของผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ในกลุ่ม "อื่นๆ" นั้น ผู้วิจัยไม่ได้นำมาใช้ในการจัดหน้าที่ เนื่องจากเป็นคำตอบที่ไม่สามารถจัดกลุ่มได้และไม่ได้แสดงหน้าที่ใดๆ ได้แก่ คำอธิบายที่ว่าเพิ่มเติม "kedo" ทำให้ประโยคเป็นธรรมชาติ หรือการใช้ "kedo" ในประโยคดังกล่าวเป็นวิธีใช้ที่ผิด เป็นต้น

3. การเลือกใช้ระหว่างประโยคที่ไม่ได้ลงท้ายด้วย "kedo" หรือประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" ของผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยและชาวญี่ปุ่น

ผลการวิจัยพบว่าในบทสนทนาที่ "kedo" ลงท้ายประโยคพบว่าผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยส่วนใหญ่มีแนวโน้มการเลือกใช้ประโยคแบบเดียวกับชาวญี่ปุ่น คือ ประโยคที่ลงท้ายด้วย "kedo" อย่างไรก็ตาม มีประเด็นที่น่าสนใจคือ ในบทสนทนากรณีตอบคำถามพร้อมถามคู่สนทนาถึงเจตนาที่ถาม เป็นบทสนทนาเพียงข้อเดียวที่ทั้งชาวญี่ปุ่นและชาวไทยเลือกใช้ประโยคที่ไม่ได้ลงท้ายด้วย "kedo" ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าถึงแม้ "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยคจะทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น แต่ในบางกรณีการพูดแบบไม่จบประโยคก็อาจเป็นการเสียมารยาทกับคู่สนทนาได้เช่นกัน

สรุป

ผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยส่วนใหญ่ไม่ได้มีอุปสรรคในการทำความเข้าใจ "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยค อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยมีแนวโน้มที่จะเข้าใจว่าหน้าที่พื้นฐานของ "kedo" ที่ลงท้ายประโยค คือ ทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น และมีแนวโน้มที่จะยึดติดกับหน้าที่พื้นฐานของ "kedo" ที่เป็นสัณฐานแสดงความขัดแย้งมากกว่าชาวญี่ปุ่น ในขณะที่ชาวญี่ปุ่นมีแนวโน้มที่จะเข้าใจว่าหน้าที่ของ "kedo" ที่ลงท้ายประโยค คือ การแสดงความรู้สึกของผู้พูดได้หลายหลายมากกว่าผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทย

ข้อเสนอแนะ

ในการสนทนา ผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยควรเพิ่มความระมัดระวังในการตีความหน้าที่ของ "kedo" ที่อยู่ท้ายประโยครวมถึงการใช้ "kedo" ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวญี่ปุ่นมีแนวโน้มที่จะตีความหน้าที่ของ "kedo" และแสดงความรู้สึกของผู้พูดได้หลายแบบ เช่น กรณีที่ผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยใช้ "kedo" ลงท้ายประโยคเพื่อทำให้คำพูดนุ่มนวลขึ้น แต่คู่สนทนาชาวญี่ปุ่นอาจตีความว่าเป็นคำพูดที่ให้ความรู้สึกเย็นชาได้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.สมเกียรติ เชวงกิจวิช รศ.ดร.บุษบา บรรจงมณี ดร.ขวัญจิรา เสนา และ ดร.พัชรพร แก้วกฤษฎาภรณ์ ที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

- Itani, Reiko. (1992). Japanese Conjunction Kedo ("but") in Utterance-final Use : A Relevance-Based Analysis. *English Linguistics*, 9, 265-283.
- Sena, Khwanchira. (2004)『タイ人日本語学習者による「けど」の習得に関する縦断的研究—談話データに基づく分析—』国際文化研究科博士論文. 東北大学
- 石田恵里子(1995)「接続助詞「が」・「けど」の文末用法について」『日本語の研究と教育 窪田富男教授退官記念論文集』東京：大新書局, pp. 320-335.
- 曹英南(2000)「「けど」で終わる発話の語用論的研究—「言い終わり」の「けど」を中心に—」『言語文化と日本語教育』19号, pp. 89-100.
- 高田恭子・福盛寿賀子(2001)「非言い切り文の考察・教材書分析と「が・けど」文末の使用実態から」『九州大学留学生センター紀要』12号, pp. 43-54.
- 夫明美&セナクワンチラー(2002)「タイ人日本語学習者による終助詞「けど」の使用について」『語用論研究』4号, pp. 17-32.
- 蘇玲禎 (2003)「ケドで終わる文にみられる婉曲表現—中国語訳文と比べて—」『日本語教育と異文化理解』2号, pp. 34-42.
- 水谷信子 (2000)「日英語の談話の展開の分析—話しことばにおける接続表現を中心として—」『応用言語学研究』2号, pp. 139-152.

ภาคผนวก

ตัวอย่างแบบสอบถาม ฉบับภาษาไทย

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาญี่ปุ่นศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของ「けど」ที่อยู่ท้ายประโยคของชาวญี่ปุ่นและผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นชาวไทย ซึ่งผลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาด้านการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยต่อไป จึงใคร่ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

กรุณาตอบคำถามโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หรือเขียนคำตอบในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุปี
3. การศึกษาขั้นสูงสุด (โปรดระบุคณะ วิชาเอก และสถาบัน)
 - () ปริญญาเอก
 - () ปริญญาโท
 - () ปริญญาตรี
 - () อื่นๆ (โปรดระบุ)
4. ประสบการณ์การเรียนภาษาญี่ปุ่นจนถึงปัจจุบัน
 - () 1-3 ปี () 4-6 ปี () 7-9 ปี () 10 ปีขึ้นไป
5. การสอบวัดระดับความรู้ความสามารถภาษาญี่ปุ่น
 - () ไม่เคยสอบ
 - () เคยสอบ (กรุณาระบุระดับ).....() ผ่าน () ไม่ผ่าน
6. ท่านเคยเดินทางไปพำนักรที่ญี่ปุ่นหรือไม่
 - () ไม่เคย
 - () เคย
 - (กรุณาระบุระยะเวลา).....เพื่อ () ศึกษา () ทำงาน
 - () ท่องเที่ยว () อื่นๆ

7. อาชีพปัจจุบัน (โปรดระบุ)

8. ระยะเวลาที่ทำงานโดยใช้ภาษาญี่ปุ่น

() น้อยกว่า 1 ปี () 1 - 3 ปี () 4 - 6 ปี

() 7 - 9 ปี () 10 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของ 「けど」 ที่ลงท้ายประโยค

เมื่อท่านอ่านประโยคที่ลงท้ายด้วย 「けど」 ที่ขีดเส้นใต้ เปรียบเทียบกับประโยคที่ไม่มี 「けど」 ท่านรู้สึกว่ทั้ง 2 ประโยคแตกต่างกันหรือไม่ กรุณาตอบคำถามโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง A ในกรณีที่ตอบว่า "แตกต่าง" กรุณาอธิบายว่าแตกต่างกันอย่างไรในช่อง B นอกจากนี้ หากท่านเป็นคู่สนทนาในบทสนทนานี้ ท่านจะเลือกใช้ประโยคใดระหว่างประโยคที่ไม่ได้ลงท้ายด้วย 「けど」 (①) หรือประโยคที่ลงท้ายด้วย 「けど」 (②) หรือ หากท่านประสงค์จะใช้ประโยคอื่น กรุณาระบุประโยคที่ท่านจะใช้ในช่อง C

คำถาม	คำตอบ		
	A	B	C
1. (会社で、タイへの旅行について話す。) 佐藤、木村：同僚 佐藤：バンコクのどこで泊まろうか？ 木村：ドンムアン近くのホテルでいんじゃない。乗り換えに便利だし。 佐藤：①あれつ、国際線はスワナナムへ移ったって聞いた。 ②あれつ、国際線はスワナナムへ移ったって聞いたけど。 (国際線 = เส้นทางระหว่างประเทศ 移る = ย้ายออกไป)	ความรู้ที่ควรทราบบนโต๊ะ ที่ติดแผ่นไม้ 2 ประโยค (ไม่ได้ลงท้ายด้วย けど / ลงท้ายด้วย けど)	การที่เพื่อนว่า “แต่ต่าง” การตอบที่บอกว่า “ทำงานที่ใกล้กับประเทศไทย ๑ และประเทศไทย ๑ อย่างไร”	หากท่านเป็นผู้สอนภาษา ในบทสนทนา ท่านจะเลือกใช้ประโยคใด (๑ / ๑ / อื่นๆ (โปรดระบุ))
2. (会社で、ごろ2時ごろ) 今井、木村：同僚 今井：木村さん、今ちょっと時間があるかな。 木村：ええ、大丈夫ですよ。 今井：①パソコンの使い方を教えてほしいんだ。 ②パソコンの使い方を教えてほしいんだけど。		① : ② :	
3. (会社で、夜9時ごろ) 掃除のおばさん、田中：社員 掃除のおばさん：田中さん、まだ仕事しているの。もう9時だよ。 田中：ええ、今日中に終わらさなくっちゃいけないくて。 掃除のおばさん：①もう電気、消します。 ②もう電気、消しますけど。		① : ② :	
4. リカ、エリコは一緒にショッピングしに行った。) リカ、エリコ：友達 リカ：このミニスカートはどう？私に似合う？ エリコ：①まあ、ちょっと小さすぎると思う。 ②まあ、ちょっと小さすぎると思うけど。		① : ② :	

คำถาม

คำตอบ

	A		B	C
	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	การใส่คำบอกว่า 'แตกต่าง' การตอบอธิบายว่า ท่านรู้สึกกับประโยค ๑ และประโยค ๒ อย่างไร	หากท่านเป็นผู้ส่งภาษา ในบทเรียนภาษาใน ท่านจะใช้อีกใช้ประโยคใด (๑ / ๒ / อื่นๆ (ไม่สะดวก))
5. (ウイバーと高橋はお正月休みについて話す。) ウイバー、高橋：友達 ウイバー：お正月、どこか遠いところへ行こうと思ってるんだ。 高橋：いいね。 ウイバー：①でも、チェンマイへ行くか、ナセツトへ行くか迷っているんだ。 ②でも、チェンマイへ行くか、ナセツトへ行くか迷っているんだけど。			①： ②：	
6. (週末の予定について話す。) 伊藤、三村：同僚 伊藤：この週末、どこかへ行く予定があるんですか。 三村：いいえ、まだ分かりません。 伊藤：①私はタイ料理を食べに行くんです。 ②私はタイ料理を食べに行くんですけど。			①： ②：	
7. (野田は吉田に電話をかける。) 野田、吉田：同僚 野田：もしもし。吉田さんでしょうか。 吉田：①はい、吉田です。 ②はい、吉田ですけど。			①： ②：	
8. (明日はリカの誕生日。エリコと純一はプレゼントを買いに行く。) エリコ、純一：友達 純一：リカに何をあげたらいいかな。 エリコ：女の子だから、ケーキなんかどう。 純一：①そうかなあ、かわいさは甘いものが好きそうに見える。 ②そうかなあ、かわいさは甘いものが好きそうに見えるけど。			①： ②：	